

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteessä käytettävien vaihtoehtoisten polttoaineiden jakelusta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteessä käytettävien vaihtoehtoisten polttoaineiden jakelusta (HE 25/2017 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty talousvaliokuntaan ja ympäristövaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- talousvaliokunta TaVL 25/2017 vp
- ympäristövaliokunta YmVL 10/2017 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- ylitarkastaja Eleonoora Eilittä, liikenne- ja viestintäministeriö
- yli-insinööri Jukka Saarinen, työ- ja elinkeinoministeriö
- tieliikennejohtaja Marko Sillanpää, Liikenteen turvallisuusvirasto
- johtaja Jukka Metsälä, Gasum Oy
- liiketoimintajohtaja Elias Pöyry, Liikennevirta Oy
- yhteiskuntasuhdepäällikkö Seppo Loikkanen, Neste Oyj
- kehitysjohtaja Markku Peräniitty, Parkkisähkö Oy

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- ympäristöministeriö
- Suomen Kuntaliitto

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki liikenteessä käytettävien vaihtoehtoisten polttoaineiden jakelusta. Ehdotetulla lailla pannaan osaltaan täytäntöön vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönottoa koskeva direktiivi.

Valiokunnan mietintö LiVM 5/2017 vp

Lailla pyritään edistämään vaihtoehtoisten polttoaineiden käyttöä liikenteessä, jotta liikenteen riippuvuutta öljystä voidaan pienentää mahdollisimman paljon ja liikenteen haitallisia ympäristövaikutuksia voidaan lieventää. Ehdotetulla lailla pyritään edistämään Euroopan unionissa ja kansallisesti asetettujen päästövähennystavoitteiden toteutumista liikennesektorilla.

Lakiehdotuksen tarkoituksena on varmistaa yhteiset tekniset eritelvät vaihtoehtoisten polttoaineiden julkisille lataus- ja tankkauspisteille. Lisäksi tarkoituksena on asettaa vaatimuksia kuluttajille ja käyttäjille kohdistetuista vaihtoehtoisten polttoaineiden merkintöjä, hintoja ja sijaintia koskevista tiedoista.

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman mukaisesti lailla sujuvoitettaisiin säädöksiä sekä edistettäisiin hallitusohjelman biotaloutta ja puhtaita ratkaisuja koskevan hankkeen tavoitteiden toteutumista edistämällä uusituvan energian ja puhtaan teknologian käytön yleistymistä liikenteen toimialalla.

Tarkoituksena on, että laki tulisi voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta pitää hyvänä, että esityksellä pyritään edistämään vaihtoehtoisten polttoaineiden käyttöä liikenteen päästöjen vähentämiseksi asetettujen kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Vaihtoehtoisilla polttoaineilla esityksessä tarkoitetaan sähköä, vetyä, biopolttoaineita, biokaasua, synteettisiä ja parafiinisia polttoaineita, paineistettua maakaasua (CNG), nesteytettyä maakaasua (LNG) ja nestekaasua (LPG), joilla voidaan korvata fossiilisen öljyn käyttöä liikenteen energian lähteenä. Saadun selvityksen mukaan millään yksittäisellä käyttövoimalla ei pystytä korvaamaan fossiilisia polttoaineita liikenteessä, joten edistämistoimien tulee kohdistua laajamittaisemmin eri vaihtoehtoisten polttoaineiden ja käyttövoimien käytön edistämiseen.

Kuluttajien ja muiden käyttäjien luottamus on välttämätön edellytys liikenteen vaihtoehtoisten polttoaineiden ja käyttövoimien kysynnän kasvulle ja niiden käytön yleistymiselle. Esityksellä asetetaan julkisille lataus- ja tankkauspisteille jakeluinfrastruktuurissa 2014/94/EU tarkoitetut Euroopan unionin laajuisesti yhtenäiset, muun muassa latauspistokkeita koskevat, tekniset vaatimukset. Lisäksi esityksellä edistetään latauspisteitä ja niiden sijaintia sekä muun muassa käyttövoimien hintoja koskevien tietojen saatavuutta. Näillä toimenpiteillä pyritään luomaan edellytyksiä käyttäjien luottamuksen lisääntymiselle, uusien käyttövoimien yleistymiselle ja jakeluinfrastruktuurin kehittymiselle. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että esitys koskee ainoastaan julkisia lataus- ja tankkauspisteitä, joiden käyttö on kaikille käyttäjille avointa. Esimerkiksi asuinkiinteistöjen tai työpaikkojen yhteydessä olevien tankkaus- ja latauspisteiden käyttämistä on yleensä rajoitettu, joten ne eivät kuulu lakiehdotuksen soveltamisalaan.

Valiokunta katsoo, että jakeluverkon Euroopan laajuisen teknisen yhteentoimivuuden myötä suomalaisten, sähköä käyttävien ajoneuvojen lataukseen liittyviin ratkaisuihin keskittyvien yritysten kilpailun edellytykset Euroopassa paranevat nykyisestä.

Valiokunnan mietintö LiVM 5/2017 vp

Esityksessä lähdetään siitä, että sähköisten ajoneuvojen latauspisteverkko rakennetaan Suomeen pääsääntöisesti markkinaehtoisesti. Valiokunta kuitenkin toteaa, että tavoitteiden saavuttaminen vaatii myös julkishallinnolta aktiivisia toimenpiteitä. Talousvaliokunnan lausunnon TaVL 25/2017 vp mukaan sähkökäyttöisten ajoneuvojen latauspisteiden käyttöönotosta ja hallinnoinnista on kehitettävä kilpailulle avoimet markkinat, joille kaikilla toiminnanharjoittajilla on vapaa pääsy.

Suomessa asetetun tavoitteen mukaan Suomessa tulisi olla yli 50 000 kaasukäyttöistä autoa ja 250 000 sähkökäyttöistä autoa vuoteen 2030 mennessä. Sähköä käyttävän ajoneuvokannan lisääntyessä valiokunta painottaa erityisesti älykkäiden latauslaitteiden ja resursseja tehokkaasti käyttävän älykkään latauksen kehittämisen merkitystä. Asian käsittelyn yhteydessä on tuotu esille, että sähköverkon ohjauksessa ja latausteknologiassa on viime vuosina tapahtunut huomattavaa teknologista kehitystä, ja todennäköisesti tämä nopea kehitys tulee jatkumaan. Valiokunta pitää hyvin tärkeänä, että sääntelyllä ei rajoiteta teknologian kehittymistä, vaan päinvastoin mahdollistetaan uudenlaisen teknologian ja palvelumallien kehittyminen.

Valiokunta korostaa huoltovarmuuden ja normaaliolojen poikkeustilanteiden sekä poikkeusolojen huomioon ottamisen merkitystä vähäpäästöisempiin käyttövoimiin siirryttäessä. Esimerkiksi laajamittaisten sähkökatkosten mahdollisuus tulee ottaa muun muassa jakeluverkon kehittämisessä huomioon siten, että sähköä ja muita vaihtoehtoisia käyttövoimia on kaikissa olosuhteissa saatavissa vähintään yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisen liikkumisen ja kuljetusten tarpeisiin. Jatkossa on arvioitava myös autonomisten ajoneuvojen lataukseen ja tankkaukseen liittyvät mahdolliset erityistarpeet ja seurattava myös direktiivissä ja esityksessä tehtyjen määritelmien ulkopuolella tapahtuvaa polttoaineteknologiaa koskevaa kehitystä.

Nykyisten polttoaineiden korvaamista vähäpäästöisemmillä vaihtoehtoilla on pidetty nopeimpana keinona saada aikaan päästövähennyksiä liikenteessä. Valiokunta korostaa kuitenkin ympäristövaliokunnan YmVL 10/2017 vp tavoin laajamittaisen keinovalikoiman välttämättömyyttä päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi. Ratkaisuja tulee liikenne- ja viestintävaliokunnan näkemyksen mukaan etsiä ajoneuvojen energiatehokkuuden parantamisesta, teknologian ja liikenne palveluna -ajattelun hyödyntämisestä, liikennejärjestelmän tehokkuuden kehittämisestä sekä vähäpäästöisistä liikenteen käyttövoimista. Keinojen valinnassa on tarpeen ottaa huomioon myös näiden keinojen välilliset vaikutukset, kuten esimerkiksi eri käyttövoimien tuottamiseen liittyvät vaikutukset. Keskeisessä roolissa päästötavoitteiden saavuttamisessa tulevat jatkossa olemaan myös erilaisia tukia ja verotusta koskevat ratkaisut.

Nopeasti kehittyvällä ja nopeaa kehitystä vaativalla sektorilla on tarpeen seurata tiiviisti teknologian kehitystä ja päästötavoitteiden edistymistä ja varmistaa tältä pohjalta kustannustehokkaiden, liikennejärjestelmän toimivuuden kannalta tarkoituksenmukaisten sekä ympäristötavoitteiden kannalta riittävän tehokkaiden ratkaisujen syntyminen.

Vaihtoehtoisia polttoaineita ja muita liikenteen käyttövoimia koskevien asioiden valmistelussa EU-tasolla ja kansainvälisesti tulee varmistaa, että mahdollisessa sääntelyssä ja valittavissa toimenpiteissä otetaan huomioon Suomen sää- ja maantieteellisistä olosuhteista aiheutuvat vaatimukset.

Valiokunnan mietintö LiVM 5/2017 vp

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 25/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 18.5.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen ps
jäsen Mikko Alatalo kesk
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Mats Löfström r
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Sofia Vikman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula